Prof. Tuula Linna

asian käsittelypäivä 27.4.2021

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HE 59/2021 vp

laeiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, saatavien perinnästä annetun lain 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja luottotietolain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Kiitän lakivaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Puheena olevassa esityksessä ehdotetaan toistamiseen väliaikaisesti muutettavaksi mm. saatavien perinnästä annettua lakia covid 19-epidemian aiheuttamien poikkeusolojen vuoksi.

Kuten ensimmäisen vastaavan esityksen osalta, minulla ei ole huomautettavaa siitä, että perintäkuluista säädetään ehdotetulla tavalla myös muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä.

Trattaa koskevien ehdotusten osalta on hyvä muistaa, että tratta ei ole vain luottohäiriömerkintään johtava perintäkeino, vaan sen tarkoitus on varoittaa muita luotonantajia ja alihankkijoita siitä, että tietyllä yrityksellä on maksuongelmia. Näin voidaan välttää uusien luottotappioiden syntyminen. On siis hyvä huomata, että niiltä osin kuin tratan protestointi on kielletty, on olemassa todellinen riski luottotappioiden syntymisestä.

Esityksessä on tratan osalta kaksi ehdotusta:

- tratan käyttökielto muiden kuin osake/asunto-osakeyhtiöiden, yhdistysten ja säätiöiden osalta
- tratan protestointikielto pienehköjen osakeyhtiöiden osalta

Uudessakin esityksessä tratan käytön sallittavuus on sidottu yhtiömuotoon, vaikka esimerkiksi avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö voi olla liikevaihdoltaan/tuotoltaan huomattavan suuri yritys. Yrityksen liikevaihdon pystyy selvittämään helposti esim. PRH:sta. Pidän epäjohdonmukaisena sitä, että tratan käyttö on kaavamaisesti sidottu yhtiömuotoon.

Jossakin määrin epäloogista on, että protestointikielto suojaa osakeyhtiötä, jonka liikevaihto on esim. 90.000 euroa, mutta ei muita yhteisöjä. Kuitenkin muihin yhteisöihin kohdistuvat tratat ovat suhteellisen harvinaisia, joten asialla ole suurta käytännön merkitystä.

Protestointikielto suojaisi ilmeisesti noin 61.000 osakeyhtiötä (ks. hieman epäselvästi s. 11).

Aikaisempaa väliaikaislakia koskevassa hallituksen esityksessä oli Suomen Asiakastieto Oy:stä saatu tieto siitä, kuinka paljon trattoja oli protestoitu vuonna 2020 suhteessa samaan ajankohtaan edellisenä vuonna (HE 191/2020 vp s. 18). Olisi ollut hyvä tietää, mikä on ollut väliaikaislain tähänastinen vaikutus siihen, kuinka

paljon liikevaihdoltaan yli 100 000 euroa ylittäviä osakeyhtiöitä koskevia trattoja on julkaistu (tai hiljaisesti protestoitu). Esityksestä näin ollen nähdäkseni puuttuu nykyisen väliaikaislain vaikutusten arviointi.

Sen sijaan positiivista on, että esityksessä on otettu huomioon suhde konkurssilain väliaikaiseen muutokseen. Tällä hetkellä tilanne on se, että konkurssilain mukainen konkurssiuhkainen maksukehotus on jälleen käytettävissä ja aiheuttaa oletuksen maksukyvyttömyydestä. Konkurssilain mukaista maksuaikaa on pidennetty viikosta 30 päivään. Tämä maksuajan pidennystä koskeva muutos on voimassa syyskuun loppuun 2021. Muutoin konkurssiin hakemisen osalta tilanne on normaali.

Kun tratan ehdotettu protestointikielto olisi voimassa samaten syyskuun loppuun 2021, syntyy kolmen kuukauden ajaksi tilanne, jossa – asia kärjistäen ilmaisten – konkurssi on sallittu, mutta tratan protestointi ei. Tilanne on tämä myös tällä hetkellä.

En näe perusteita sille, miksi tällaista tilannetta jatkettaisiin vielä kolme kuukautta. On turhaa pitää tratan protestointikieltoa voimassa, kun kerran järeämpikin keino on velkojan käytössä. Riskinä on, että velkoja antaa suoraan konkurssiuhkaisen maksukehotuksen.

Sen sijaan pitäisin perusteltuna sitä, että tratan antamista edeltävää maksuaikaa ja tratan protestointiaikaa pidennettäisiin. Kummassakaan perintälakia koskevassa esityksessä ei ole harkittu sitä, voitaisiinko maksuaikaa väliaikaisesti pidentää. Nyt trattaa edeltävä maksuaika on seitsemän päivää, kun taas konkurssiuhkaisen maksukehotuksen osalta se on (syyskuun loppuun 2021 asti) 30 päivää. Kun tratan antaminen on lievempi keino kuin konkurssihakemus, pitäisin harkinnanarvoisena sitä, että myös tratan antamista edeltävää, velalliselle annettavaa maksuaikaa pidennettäisiin merkittävästi – samaan tapaan kuin konkurssiuhkaisen maksukehotuksen osalta. En näkisi estettä sille, että tällainen maksuajan pidennys olisi voimassa vuoden 2021 loppuun.

Pidän myös tratan protestoinnin määräaikaa eli 10 päivää laskettuna tratan lähettämisestä liian lyhyenä. Jo postinkulun nykyisten ongelmien perusteella protestointiajan tulisi olla pidempi, vähintään 14 päivää. Myös tämä muutos voisi olla voimassa vuoden 2021 loppuun – tai olla jopa pysyvä muutos.

Oma näkemykseni siis on, että tratan protestointikieltoa ei tulisi jatkaa, koska tratan protestointi suojaa muita toimijoita luottotappioilta. Sen sijaan olisi perusteltua pidentää tuntuvastikin tratan antamista edeltävää maksuaikaa sekä jonkin verran myös tratan protestointiaikaa. Jälkimmäisen pysyvääkin muuttamista tulisi harkita.

Kuluttajasaatavan lisäksi tratan käyttökiellon tulisi koskea kaikkia yksityishenkilöitä. Tämä muutos voisi olla jopa pysyvä.

Helsingissä 22.4.2021

Tuula Linna

Prosessioikeuden professori, Helsingin yliopisto

tuula.linna@helsinki.fi

050 311 93 50